

تخفیف دقیقه ۹۰ شهرداری به محصلان

شرق: باز هم خبرنگاران با تأخیر مجوز ورود به صحن علنی شورای شهر را پیدا کردند؛ آن هم به دلیل برگزاری جلسه هم‌اندیشی قبل از آغاز صحن علنی و احتمال اینکه صدای گفت‌وگوها به تالار اصلی شورا برسد.

صفحه ۱۰

سرمقاله

غیرمولدسازی قانون

کامبیز نوروزی حقوق‌دان

اخیرا انتشار متنی درباره حق‌الزحمه مسئولان واگذاری اموال دولت در چارچوب طرح مولدسازی دارایی‌های دولت، واکنش‌های متعددی را برانگیخت. در نهایت بعضی مقامات تخصصی چنین حق‌الزحمه‌ای را تکذیب کردند، اما باب بحث بر سر این مصوبه را دوباره باز کردند. شاید بحث حق‌الزحمه اهمیت کمتری داشته باشد از آنچه این مصوبه بر سر نظم حقوقی کشور می‌آورد و اینکه چگونه دریچه‌ای بزرگ برای تجویز رسمی رفتارهای خارج از محدوده قانون اساسی، قانون عادی و اصول حقوقی می‌گشاید و شیوه‌ای از حکمرانی را توسعه می‌دهد که در آن قانون به‌عنوان اراده عمومی و اصول حقوقی از اثر ساقط می‌شود.

اساسا ساختار طرح مولدسازی تقریبا با تمام ساخت حقوقی کشور و قوانین مختلف و متعدد کشور مغایرت تام و تمام دارد و نمونه‌ای برجسته از حرکت دستگاه‌های به سمت رفتارهای رسمی خارج از قانون و اصول حقوقی است. این بحثی است که همچنان جای گفت‌وگو دارد. اینجا به طرح چند نمونه از این مغایرت‌ها اشاره می‌کنیم.
۱- این طرح از سوی شورای عالی هماهنگی اقتصادی سران قوا تصویب شده است. در ساختار سازمان اداری کشور، چنین دستگاهی تعریف نشده است. این شورا مجموعه‌ای غیررسمی است که عمدتا برای نزدیکی روابط قوا تشکیل می‌شود، نه بیشتر. وضع چنین مصوبه‌ای اصولا نمی‌تواند جز در صلاحیت مجلس در چارچوب قانون‌گذاری باشد. طبق قانون اساسی، قانون‌گذاری فقط در صلاحیت مجلس شورای اسلامی است.

۲- فروش اموال دولتی تابع قوانین خاص و مفصلی است که برای حفظ منافع عمومی و پیشگیری از سوء‌استفاده و فساد در واگذاری‌ها وضع شده‌اند. از نظر حقوقی هیچ مصوبه‌ای غیر از قانون نمی‌تواند موجب لغو یا نسخ یک قانون شود. این مصوبه در حالی که قانون نیست ولی به صراحت تمام مهم‌ترین و بزرگ‌ترین قوانین را به کنار گذاشته است.

۳- اصل قانونی بودن جرم و مجازات از بنیادی‌ترین اصول حقوق جزاست. طبق این اصل، فقط قانون می‌تواند عملی را جرم دانسته و برای آن مجازات تعیین کند. بااین‌حال قسمت اول ماده ۵ این مصوبه که قانون نیست، سربچی یا ممانعت از اجرای این قانون را جرم دانسته و با ارجاع آن به ماده ۵۷۶ قانون مجازات اسلامی، برای ان مجازات تعیین کرده است.

۴- اشخاصی که به سن قانونی رسیده‌اند، دارای مسئولیت کیفری هستند و اگر مرتکب عملی شوند که در قانون جرم محسوب می‌شود، تحت تعقیب، محاکمه و مجازات قرار می‌گیرند. به رغم این اصل مهم و اساسی، طبق قسمت دوم ساده ۵ مصوبه اعضای هیئت عالی مولدسازی نسبت به تصمیمات خود در موضوع این مصوبه از هرگونه تعقیب و پیگرد قضائی مصون هستند و مجریان تصمیمات این هیئت نیز در چارچوب مصوباتی که هیئت تعیین کرده است، از همین مصونیت برخوردارند. معنای ساده‌اش این است که اگر هر یک از افرادی که در این ماده آمده است، در امر واگذاری مرتکب رفتاری مجرمانه شدند، نمی‌توان آنها را تعقیب و مجازات کرد و آنها در این کار مسئولیت کیفری ندارند.

۵- طبق بند ۶ مصوبه، «قوانین و مقررات مغایر با این مصوبه به مدت دو سال موقوف‌الاجرا خواهد بود؛ یعنی متنی که قانون نیست، مجموعه‌ای گسترده و نامشخص از قوانین را به خاطر این مصوبه متوقف می‌کند. به این معنا که اگر هیئت عالی تشخیص دهد یک قانون مغایر با این مصوبه است، اجرای قانون متوقف می‌شود.

۶- آنچه در قسمت‌های ۴، ۳ و ۵ این یادداشت عنوان شد، اموری هستند که حتی مجلس نیز نمی‌تواند با وضع قانون آنها را تصویب کند؛ زیرا نه‌فقط مغایر قانون اساسی هستند، بلکه با نظم طبیعی زندگی اجتماعی نیز در تضادند. جامعه مدرن نیازمند نظمی است که در کنار عرف‌ها، رویه‌ها، سنت‌ها و اصول اخلاقی، مولد بخشش بزرگی از آن بر اساس قانون و اصول حقوقی شکل گرفته باشد. با غیرمولدکردن قانون، هر الگوی نظم که خارج از این چارچوب باشد نهنها قادر به تولید و ارتقای نظم نیست، بلکه خود به ایجاد بی‌نظمی مستمر منجر شده و نمی‌تواند به اهدافی که ترسیم کرده است دست پیدا کند و آسیب‌هایی عمیق به جامعه وارد می‌کند.

ارتباط باروننامه شرق T.ME/ALOSHARGH

WWW.SHARGHDAILY.IR

چهارشنبه ۲۹ شهریور ۱۴۰۲ • ۴ ربیع‌الاول ۱۴۴۵ • ۲۰ سپتامبر ۲۰۲۳ • سال بیست‌ویکم • شماره ۴۶۵۲ • ۱۲ صفحه • ۱۵۰۰۰ تومان

گزارشی از کودکان جامانده از تحصیل که در هفت سال گذشته مختصات نامطلوبی را نشان می‌دهد

بازماندگان کوچک توسعه

شرق: جمعیت کودکان شش تا ۱۲ساله بازمانده از تحصیل در بازه زمانی ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۱ حدود دوبرابر شده است. گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس نشان می‌دهد در این دوره همچنین تعداد کل بازماندگان تحصیلی از حدود ۷۷۷ هزار نفر در سال ۱۳۹۴ به بیشتر از ۹۱۱ هزار نفر در سال ۱۴۰۱ رسیده است. افزایش تعداد کودکان بازمانده از تحصیل از سال‌های ابتدای دهه ۹۰ تا انتهای آن در شرایطی رخ می‌دهد که درآمد سرانه در طول دهه ۹۰ حدود ۳۰ درصد کاهش داشته است.

به‌ز این، وزارت آموزش و پرورش تخمین زده است حدود یک‌سوم دانش‌آموزان ایرانی به ابراهای

شرق: سیدابراهیم رئیسی که بامداد دوشنبه (۲۷ شهریور) در صدر هیئتی سیاسی و برای شرکت در هفتادوهشتمین مجمع عمومی سازمان ملل متحد عازم نیویورک شده بود، شب گذشته در صحن عمومی این سازمان سخنرانی کرد. رئیسی برای دومین بار در دولت سیزدهم و با بدرفه حجت‌الاسلام قمی نماینده رهبری، محمد مخبر معاون اول رئیس‌جمهور و نیز جمعی از وزرا و اعضای هیئت دولت وارد خاک آمریکا شد. رئیس‌جمهور در نخستین روز از حضورش در نیویورک، پنج دیدار با دبیرکل سازمان ملل متحد و رؤسای جمهور الجزایر، قرقیزستان، قزاقستان و کرواسی داشت و در ادامه، در سه نشست هم حضور پیدا کرد.

رئیس‌جمهور ایران در نخستین برنامه سفر خود به نیویورک گفت‌وگویی رودررو با مدیران ارشد رسانه‌های آمریکا برگزار کرد و به سؤالات مختلف آنان پاسخ داد. در این نشست مدیران ارشد رسانه‌هایی مانند «ان‌بی‌سی»، «وال استریت ژورنال»، «واشنگتن‌پست»، «نیوزویک»، «پولیتیکو»، «رویترز» و «ان‌بی‌سی» حاضر بودند. به گفته ایرنا، سردبیران رسانه‌های آمریکایی پرسش‌هایی در زمینه‌های آزادسازی اموال بلوکه‌شده ایران، تبادل زندانیان میان تهران و واشنگتن و احتمال توافق‌هایی دیگر بین ایران و آمریکا، آینده روابط منطقه‌ای ایران با همسایگان خود از جمله مصر، بحرین، امارات و عربستان را مطرح کردند. رئیسی درباره موضوع آزادسازی منابع مالی بلوکه‌شده ایران و همچنین تبادل زندانیان، با بیان اینکه این اموال بلوکه‌شده متعلق به مردم ما بوده و در جهت رفع نیاز آنان نیز استفاده خواهد

یادداشت

اثر تحولات اقتصادی بر خانواده

محمدرضا یوسفی شیخ‌رباط

اقتصاددان و استاد دانشگاه مفید

خانواده یکی از پنج نهاد اساسی جوامع در طول تاریخ بوده است. گرچه خانواده در طول قرون دچار تحولات اساسی شده و از جامعه‌ای به جامعه‌ای دیگر نیز تغییر تفاوت‌هایی میان آنها وجود دارد، خانواده در جوامع سنتی، گسترده و در جوامع مدرن هسته‌ای شده است، با وجود این، هنوز خانواده یک رکن اساسی جامعه است. خانواده از حسن‌نیاز به همزیستی با جنس مخالف شروع و سپس با فرزندان تکمیل می‌شود. با تشکیل خانواده، روابط میان اعضا شکل می‌گیرد. احترام متقابل همراه با دلبستگی‌ها نسبت به همسر و فرزندان و احساس تعلق خاطر تک‌تک اعضا به یکدیگر موجب پدیدآمدن فضای آرامش‌بخش در درون خانواده و رشد ارزش‌های اخلاقی می‌شوند.

یکی از عوامل مهم و تأثیرگذار بر خانواده، شرایط اقتصادی جامعه است. در شرایط رونق، ازدواج‌ها افزایش و طلاق‌ها کاهش می‌یابند. خانواده‌ها در درآمد مناسب برخوردار بوده، نیازهای ضروری مادی و معنوی آنها تأمین می‌شود. اعضا ساعات بیشتری در کنار یکدیگر هستند. سرمایه‌گذاری روی فرزندان در جهت بهداشت و سلامتی و آموزش بیشتر می‌شود. پدر نیز از احساس

گفت‌وگویی دیگر میان دبیر کل مؤتلفه اسلامی

و مدیر مسئول روزنامه شرق

در ستایش انصاف

◆ **اسدالله بادام‌چیان:** جریان اصلاحات در ۸ سال دفاع مقدس یک شهید ندارد

◆ **مهدی رحمانیان:** متأسفم که جنگ را هم جناحی می‌کنید

اینارگران همه یک‌تن بودند

صفحه ۶

گزارش «شرق» از اقدام نظامی جمهوری آذربایجان و آغاز درگیری‌های نظامی با ارمنستان

قره‌باغ دوباره داغ شد

زنگ خطر جنگ سوم

۵ و ۲

ثبت جهانی ماسوله عقب افتاد

◆ **نگاهی به کتاب «تاریخ مختصر برابری» از توماس پیکتی**

نابرابری و نبردهای عدالت

چرا آنهایی که به استقبال رونالدو رفتند سرزنش می‌شوند

بیاباید با موگرینی سلفی بگیریم

۹

یادداشت

مسکن کوچک

محمود اولاد

اقتصاددان

دسترسی به مسکن، چه از نوع مالکیت و چه اجاره، بسیار دشوار شده است. امید به مالک خانه شدن، نه‌تنها برای دهک‌های ۲ و ۱ بلکه برای دهک‌های بالاتر هم قابل‌تصور نیست! بسیاری تصور می‌کنند این موضوع ناشی از گران‌شدن مسکن یا تورم است! درحالی‌که وقتی به نسبت قیمت‌ها نگاه می‌کنیم، تغییر چندانی دیده نمی‌شود. گویی حدودا همه عددها به عدد ثابتی ضرب و تا حدودی به یک اندازه بزرگ شده‌اند. قیمت یک کیلو ماست از سال ۹۰ تاکنون بیش از ۷۰ برابر شده، قیمت مسکن هم تقریبا همین. در واقع آنچه در این ضرب‌عددها جا مانده، درآمد افراد است! گویی به عددهای کوچک‌تری ضرب شده! هرچند این خصلت تورم است که شکاف طبقاتی را بیشتر و فقرا را فقیرتر می‌کند، اما این کل ماجرا نبوده است! گستره فقر بسیار بیشتر است. عامل این موضوع، رشد اقتصادی نزدیک به صفر به مدت یک دهه است که البته چون جمعیت رشد داشته، انکار کیک بزرگ نشده و ثابت مانده ولی باید بین افراد بیشتری تقسیم شود. پس گستره فقر بیشتر هم می‌شود. بنابراین ریشه عدم دسترسی به مسکن در فقیرشدن ماست. باید ببینیم چرا فقیر شدیم و این روند فقیرشدن تا چه زمانی ادامه خواهد یافت؟ چرا سیاست‌های مولد فقر استمرار دارند و چه کسانی از فقیرشدن مردم نفع می‌برند؟ پیگیری این موضوع برای درک مسائل مبتلابه جامعه امروز ایران و ترسیم چشم‌انداز میان‌مدت و بلندمدت جامعه ایران بسیار ضروری است.

بااین‌حال مسئله این است که دسترسی به بازار مسکن برای همه اقشار جامعه یکسان نیست. دهک‌های مختلف درآمدی و قشرهای مختلف اجتماعی- اقتصادی، دسترسی متفاوتی به بازارهای ناهمگن مسکن دارند. حتی در دوره‌های رونق و بهبود شرایط اقتصادی نیز، دهک‌های ضعیف جامعه محروم از دسترسی به بازارهای رسمی مسکن هستند. امروزه دلیل شهروندانی که از بازار رسمی پس زده می‌شوند، به دلیل فقیرشدن جامعه در حال افزایش است. درحالی‌که پیش از این، تنها دهک‌های ۱ تا نهایت ۳ مشکل عدم دسترسی به بازار رسمی مسکن داشتند، امروزه حتی دهک‌های ۶ و ۷ هم ناتوان از ورود به بازار مسکن هستند. نسبت قیمت مسکن به درآمد یک سال خانوار برای دهک‌های بالا نیز عده‌های دو رقمی بالا را نشان می‌دهد. یعنی حتی یک خانوار دهک‌های ۶ و ۷ هم با کل درآمد حدود ۳۰ ساله کاری خود، به سختی می‌تواند صاحب مسکن در بازار رسمی شود. این در حالی است که اگر یک‌سوم درآمد را در نظر بگیریم، عملا دهک‌های بالا نیز فاقد امکان دسترسی به بازار رسمی مسکن در طول دوره کاری خود خواهند بود.

ادامه در صفحه ۴